

REPUBLIKA HRVATSKA
OSJEČKO-BARANJSKA ŽUPANIJA
SKUPŠTINA

Materijal za sjednicu

**INFORMACIJA O REFORMI
ZAJEDNIČKE POLJOPRIVREDNE
POLITIKE 2015. - 2020. - IZRAVNA
PLAĆANJA**

Materijal pripremljen u

*Upravnom odjelu za poljoprivredu i
ruralni razvoj Osječko-baranjske županije*

Osijek, lipnja 2014.

INFORMACIJA O REFORMI ZAJEDNIČKE POLJOPRIVREDNE POLITIKE 2015. - 2020. - IZRAVNA PLAĆANJA

UVOD

Poljoprivreda je u Republici Hrvatskoj strateška djelatnost koja svojom gospodarskom, ekološkom i socijološkom ulogom pridonosi održivom razvoju. Navedena definicija poljoprivrede utvrđena je Zakonom o poljoprivredi ("Narodne novine" broj 149/09., 127/10., 50/12., 120/12. i 148/13.).

1. Stanje u poljoprivredi Republike Hrvatske

U Republici Hrvatskoj 99,24% područja definirano je kao ruralno i mješovito područje, a samo 0,76% kao gradska područja urbanih aglomeracija. Prema popisu stanovništva iz 2011. godine u Republici Hrvatskoj je živjelo 4.284.889 stanovnika, od kojih 24,92% živi u gradskom području urbanih aglomeracija, a 75,08% u ruralnom i mješovitom području. Veći udio starije ruralne populacije od 64 godine s 17,56%, u odnosu na mladu populaciju do 15 godina, te stopa zaposlenosti od 49,75% pokazatelji su depopulacije ruralnih krajeva i napuštanje poljoprivrednog zemljišta.

Struktura poljoprivrednih gospodarstava i društveno ekonomski pokazatelji

Poljoprivrednu aktivnost obavlja 233.280 poljoprivrednih gospodarstava koja koriste 1.316.010 ha poljoprivredne površine, odnosno prosječno poljoprivredno gospodarstvo u Republici Hrvatskoj koristi 5,6 ha poljoprivrednih površina. U 2012. godini najzastupljenije su oranice i vrtovi s 903.508 ha (67,9% korištenog poljoprivrednog zemljišta), slijede trajni travnjaci s 345.561 ha (26,0%), te trajni nasadi s 78.183 ha (5,9%). Prema podacima iz Upisnika poljoprivrednih gospodarstava, u 2011. godini poljoprivredna proizvodnja prosječnog poljoprivrednog gospodarstva odvijala se u prosjeku na 15 katastarskih čestica, što potvrđuje činjenicu o usitnjenosti posjeda.

U strukturi veličine poljoprivrednih gospodarstava dominantna su poljoprivredna gospodarstva kategorije ispod 2 ha (52,6%). Unatoč trendu povećanja broja poljoprivrednih gospodarstava u kategorijama od 20 do 100 ha (7,8%) i od 100 do 750 ha (24,1%) njihova zastupljenost je mala, u strukturi veličine poljoprivrednih gospodarstava dominantna su poljoprivredna gospodarstva manja od 20 ha. Prosječna gospodarska veličina poljoprivrednog gospodarstva utvrđena temeljem ukupne vrijednosti proizvodnje izražena kao standardni output po gospodarstvu iznosi 9.064,9 EUR-a. Sukladno ukupnoj vrijednosti proizvodnje gospodarstva najviše je gospodarstava svrstano u razred ekonomske veličine do 2.000 EUR-a (89.480 poljoprivrednih gospodarstava ili 38,3%).

Prema organizacijskom obliku poslovanja u 2011. godini najviše gospodarstava djelovalo je kao obiteljsko poljoprivredno gospodarstvo čak 162.833 gospodarstava (97,4%). Prema ostalim organizacijskim oblicima u Upisniku je bilo upisano 2.404 obrta (1,4% gospodarstava), 1.522 trgovačka društva (0,9% gospodarstava), 307 zadruga (0,2% gospodarstava) i 150 (0,1% gospodarstava) poljoprivrednih gospodarstava u statusu drugih pravnih osoba, registriranih proizvođačkih grupa i organizacija nema.

Radi usporedbe s navedenim podacima u Republici Hrvatskoj, u Europskoj uniji velika većina svih poljoprivrednih gospodarstava (97%) mogu se okarakterizirati kao obiteljska poljoprivredna gospodarstva, koja pokrivaju oko 69% poljoprivrednog zemljišta s prosječnom površinom od 10 ha. (Izvor: *Revija ruralnog razvoja Europske unije broj 17.*)

Od ukupnog broja nositelja poljoprivrednih gospodarstava, 9.600 nositelja je mlađe od 35 godina (4,1%), 86.440 je staro između 35 i 54 godina (37,1%) te je 137.240 nositelja starije od 54 godina (58,8%). Na 100 nositelja koji su stariji od 54 godine dolazi 7 koji su mlađi od 35 godina. Pokazatelj stupnja poljoprivrednog obrazovanja na razini upravitelja poljoprivrednih gospodarstava pokazuje da 95% upravitelja nema nikakvo poljoprivredno obrazovanje, odnosno posjeduje samo praktično iskustvo. Svega 4,96 % nositelja PG-a ima poljoprivredno obrazovanje dok u EU - 27 u prosjeku 29,59 % nositelja PG-a ima poljoprivredno obrazovanje.

Gospodarski pokazatelji i produktivnost

Vrijednost poljoprivredne proizvodnje RH u 2012. godini iznosila je 20,91 milijardu kuna i u odnosu na prethodnu godinu smanjena je za 1,76%. U 2012. godini u ukupnoj vrijednosti poljoprivredne proizvodnje vrijednost biljne proizvodnje čini 59,6%, a vrijednost stočarske proizvodnje čini 34,2%. Unatoč padajućem trendu posljednjih nekoliko godina, poljoprivredni sektor čini 5,5% BDP-a i 13,8% od ukupne radne snage. Unatoč povoljnim uvjetima za bavljenje poljoprivredom, Hrvatska je veliki uvoznik hrane. Produktivnost hrvatske poljoprivrede mjerena omjerom bruto dodane vrijednosti i uloženog rada, kao prosjek razdoblja od 2010. do 2012. godine, iznosio je 6.368,2 eura/AWU što je za 58,2 % manje u odnosu na produktivnost poljoprivrede EU-a (15.223,6 eura/AWU).

Zaposlenost i plaće

Prema podacima DZS-a prosječna neto isplaćena plaća po zaposlenom u poljoprivredi u 2012. godini iznosila je 4.303 kune, što čini 78,5% prosječne neto isplaćene plaće po zaposlenom u Republici Hrvatskoj.

Investicije - tehničko tehnološka obnova

U poljoprivrednom sektoru u Hrvatskoj nedovoljna je razina ulaganja u fiksni kapital, odnosno ulaže se manje nego što je potrebno da bi se održao nivo potrebne amortizacije za proizvodne kapacitete te će se potrebe za ponovnim ulaganjima brzo povećavati. Bruto investicije u fiksni kapital (dugotrajnu imovinu) u 2012. godini iznose 229,7 milijuna eura, što iznosi 19,6% od ukupne bruto dodane vrijednosti poljoprivredne djelatnosti.

Biljna proizvodnja

U 2012. godini u ukupnoj vrijednosti poljoprivredne proizvodnje udio biljne proizvodnje čini 59,6%. U ukupnoj biljnoj proizvodnji najveći udio otpada na proizvodnju žitarica. U strukturi proizvodnje žitarica dominantno mjesto ima kukuruz s 62,4%, pšenica sa 27,1% te ječam sa 7,2. Osim pšenice i kukuruza čiji su prinosi 5 t/ha kod pšenice, odnosno 6 t/ha kod kukuruza na razini prosjeka prinosa u zemljama EU, kod svih ostalih ratarskih kultura prinosi su ispod prosjeka u EU, što ukazuje na nisku tehnološku razinu.

U strukturi proizvodnje uljarica dominantno mjesto ima soja (46,8%), suncokret (33,1%) te uljana repica. Prosječan prirod suncokreta, uljane repice i soje je niži od prosječnog priroda u nekim europskim zemljama (Njemačka, Danska, Belgija, Francuska) koji iznosi 3t/ha. U 2012. godini proizvodnja šećerne repe odvijala se na 23.502 hektara, s proizvodnjom od 919.230 t, a prirod je bio 39,1 t/ha korijena. Prosječni prirod korijena šećerne repe za razdoblje 2008. - 2012. je 51.16 t/ha godišnje što je na znatno nižoj razini od one u zemljama Europske unije s razvijenom tehnologijom proizvodnje (Francuska, Njemačka) i koje ostvaruju prinos korijena šećerne repe i preko 70 t/ha.

Voće i povrće

Proizvodnja voća se u 2012. godini odvijala na 30.846 ha (27.141 intenzivni i 3.705 ekstenzivni), što čini svega 2,3% korištenoga poljoprivrednog zemljišta. Na ovoj je površini ukupno proizvedeno 139.123 tona voća. U razdoblju 2008. - 2012. proizvodne površine pod voćem su se

smanjivale. U razdoblju 2008. - 2012. proizvodnja jabuka odvijala se na 6.410 ha, na kojima je proizvedeno u prosjeku 71.496 t godišnje, mandarina na 1.541 ha, s ukupnom proizvodnjom od 46.372 t, te šljiva na 5.317 ha s ukupnom godišnjom proizvodnjom od 16.916 t. U proizvodnji voća jedino je proizvodnja trešanja, višanja, jabuka i mandarina u 2010. i 2011. godini samodostatna, a šljiva se približila granici samodostatnosti.

U 2012. godini povrće se uzgajalo na 7433 ha, a ukupna proizvodnja je iznosila 178.854 t. Najzastupljenije vrste povrća u proizvodnji su luk, češnjak, rajčica, bijeli kupus, dinja, lubenica, mrkva i paprika. U razdoblju 2008. - 2012. proizvodne povrtnarske površine smanjene su za skoro 50%. Proizvodnja povrća u zatvorenom prostoru u 2012. godini se odvijala na 495 ha. RH ima malu razinu samodostatnosti u proizvodnji povrća jedino se proizvodnja kupusa i poriluka u 2010. i 2011. godini približila granici samodostatnosti. U RH proizvodnja gljiva kreće se na razinama od 40 do 45.000 tona godišnje.

Vinogradarstvo i vinarstvo

U 2012. godini u RH bilo je 29.237 hektara, a broj rodni trsova iznosio je 124 milijuna. Proizvodnja grožđa u razdoblju 2008. - 2012. u prosjeku je iznosila 198.271 tona godišnje, a proizvodnja vina u istom razdoblju u prosjeku od 1.367.400 hl. godišnje. Razvidno je smanjenje površina, broja rodni trsova i proizvodnje grožđa u odnosu na razdoblje 2009. - 2011., a također je značajno smanjena i proizvodnja vina.

Stočarska proizvodnja

U 2012. godini u Republici Hrvatskoj, vrijednost stočarske proizvodnje u ukupnoj vrijednosti poljoprivredne proizvodnje čini udio od 35,8%, što u odnosu na EU (27) gdje ova vrijednost iznosi 40,8% ukazuje na nepovoljnu strukturu poljoprivredne proizvodnje u Republici Hrvatskoj. U Republici Hrvatskoj na 1 ha korištene poljoprivredne površine u 2012. godini otpada 0,62 UG (uvjetno grlo) stoke, a u odnosu na ukupno raspoloživo poljoprivredno zemljište taj odnos je znatno manji. U EU (27) na 1 ha korištene poljoprivredne površine otpada 0,78 UG stoke dok u EU (15) iznosi 0,89 UG stoke.

Govedarstvo

Ukupno brojno stanje goveda u 2012. godini bilo je 451.517 grla. U razdoblju 2008. - 2012. u RH je godišnje uvezeno u prosjeku 144.655 grla goveda, a izvezeno 18.245 grla. U promatranom razdoblju od 2008. godine se broj proizvođača mlijeka prepolovio, a broj muznih krava smanjio za 15%, tako da je 2012. godine u proizvodnju mlijeka bilo uključeno 14.874 proizvođača i 180.555 krava. U 2012. godini, domaća proizvodnja govedeg mesa iznosila je 44.532 t i bila je u prosjeku 14% manja nego 2011. godine. Pad broja i neorganiziranost proizvođača mlijeka i krava negativno se odražava na proizvodnju mlijeka tako da je u 2012. godini otkupljeno 602.356.733 kg mlijeka, odnosno 3,84% manje u odnosu na prethodnu godinu, s trendom daljnjeg smanjivanja.

Svinjogojstvo

U 2012. godini u RH je bilo ukupno 1.182.347 komada svinja i bilježi se pad od 4% u odnosu na prethodnu godinu. Svinjogojstva proizvodnja odvija se pretežno na malim proizvodnim jedinicama u okviru obiteljskih gospodarstava veličine do 10 krmača (93,46%), od 11 do 50 krmača (5,95%), a manjim dijelom na srednjim proizvodnim jedinicama od 50 do 100 krmača (0,23%) te velikim proizvodnim sustavima sa zaokruženim ciklusom proizvodnje s više od 100 krmača (0,36%). U razdoblju 2008. - 2012. godišnje je uvezeno u prosjeku 597.593 komada svinja, a izvezeno 34.684 komada. U 2012. godini, domaća proizvodnja svinjskog mesa iznosila je 122.107 t što predstavlja znatni pad u odnosu na prosječnu proizvodnju u razdoblju 2008. - 2012. koja je iznosila 141.463 t.

(Izvor: Program ruralnog razvoja Republike Hrvatske za razdoblje 2014. – 2020., Ministarstvo poljoprivrede 24.01.2014.)

2. Zajednička poljoprivredna politike EU

Razvoj Zajedničke poljoprivredne politike EU

Zajednička poljoprivredna politika (ZPP) jedna je od najstarijih zajedničkih politika EU, te pravno i financijski najzahtjevnija. Uvedena je 1962. g. kako bi se povećala proizvodnja hrane u Europi koja je pretrpjela godine gladi i razaranja za vrijeme Drugog svjetskog rata. Rimskim ugovorom o osnivanju Europske ekonomske zajednice (1957.) postavljeni su opći okviri ZPP-a, i utvrđeni su sljedeći ciljevi:

- podizanje poljoprivredne produktivnosti promicanjem tehničkog napretka, racionalnog razvoja poljoprivredne proizvodnje i optimalnog iskorištenja proizvodnih činitelja, posebno radne snage,
- osiguravanje životnog standarda poljoprivredne populacije, osobito podizanje prihoda osoba koje se osobno bave poljoprivredom,
- stabilizacija tržišta,
- sigurnost opskrbe tržišta,
- osiguranje poljoprivrednih proizvoda za potrošače po razumnim cijenama.

Radi ostvarenja navedenih ciljeva osmišljen je početkom šezdesetih godina dvadesetog stoljeća sustav potpora poljoprivrednicima vezan uz proizvodnju (po litri mlijeka, po kilogramu mesa i sl.). Međutim, ovakav sustav proizvodno vezanih potpora postupno je doveo do stvaranja neželjenih viškova poljoprivrednih proizvoda i time vezanog pada cijena za proizvođače, što je prouzročilo nezadovoljstvo na europskoj, ali i svjetskoj razini.

Zbog toga je ZPP krajem 20. i početkom 21. st. doživjela nekoliko važnih reformi. Nakon tzv. "Zdravstvenog pregleda ZPP-a" (Health check) tijekom Programskog razdoblja 2007. - 2013. nastavljen je proces **odvajanja potpora od proizvodnje**, tako da su neke proizvodno vezane potpore koje su u EU reformi 2003. godini ostale, sada u potpunosti postale neovisne o proizvodnji. Na taj način potpore više ne ovise o količini proizvedenih poljoprivrednih proizvoda, već o površini koja se obrađuje, s tim da je u manjoj mjeri još uvijek ostavljena mogućnost korištenja nekih proizvodno vezanih plaćanja u osjetljivim sektorima poljoprivrede (kao što je potpora za držanje krava dojilja, koza i ovaca).

Zajednička poljoprivredna politika danas

Poljoprivreda i ruralni razvoj zauzimaju središnje mjesto među zajedničkim politikama država članica EU. Zajednička poljoprivredna politika je izuzetno važna jer mora osigurati okolišno-održivu proizvodnju koja može opskrbiti više od 500 milijuna potrošača u EU zdravstveno ispravnom i sigurnom hranom. Osim toga, ona brine o očuvanju ruralnih krajeva i unapređenju životnog standarda ljudi koji u tim područjima žive.

Prema zajedničkom popisu poljoprivrede država članica EU iz 2010. g., EU-27 je (u 2010. g.) imala ukupno 12 milijuna poljoprivrednih gospodarstva, koja su pokrivala oko 170 milijuna hektara poljoprivrednog zemljišta, odnosno više od 40% EU-27 teritorija. Na tim gospodarstvima u 2010. g. radilo je 25 milijuna ljudi, od čega otprilike 9,7 milijuna stalno zaposlenih, čija je vrijednost proizvodnje iznosila 270 milijarde EUR-a.

Za financiranje ZPP-a u 2012. godini iz proračuna EU izdvojeno je gotovo **56 milijardi eura** (od čega 40,5 milijardi za izravna plaćanja; 3,2 milijarde za mjere zajedničke organizacije tržišta i 12,0 milijardi za mjere ruralnog razvoja) što je činilo 43% ukupnih izdataka proračuna EU u toj godini.

Reforma ZPP-a 2015. - 2020. - Izravna plaćanja (poticaji)

Zakonodavni "reformski paket ZPP-a" sadrži četiri krovne uredbe:

- Uredba Europskog Parlamenta i Vijeća **1306/2013** o financiranju, upravljanju i praćenju ZPP-a (bivša Uredba 1290/2005),
- Uredba Europskog Parlamenta i Vijeća **1307/2013** koja uspostavlja pravila za program izravnih plaćanja u okviru ZPP-a (bivša Uredba 73/2009),
- Uredba Europskog Parlamenta i Vijeća **1308/2013** koja uspostavlja zajedničku organizaciju tržišta poljoprivrednih proizvoda (bivša Uredba 1234/2007),
- Uredba Europskog Parlamenta i Vijeća **1305/2013** o potpori ruralnom razvoju iz EAFRD-a (bivša Uredba 1698/2005)

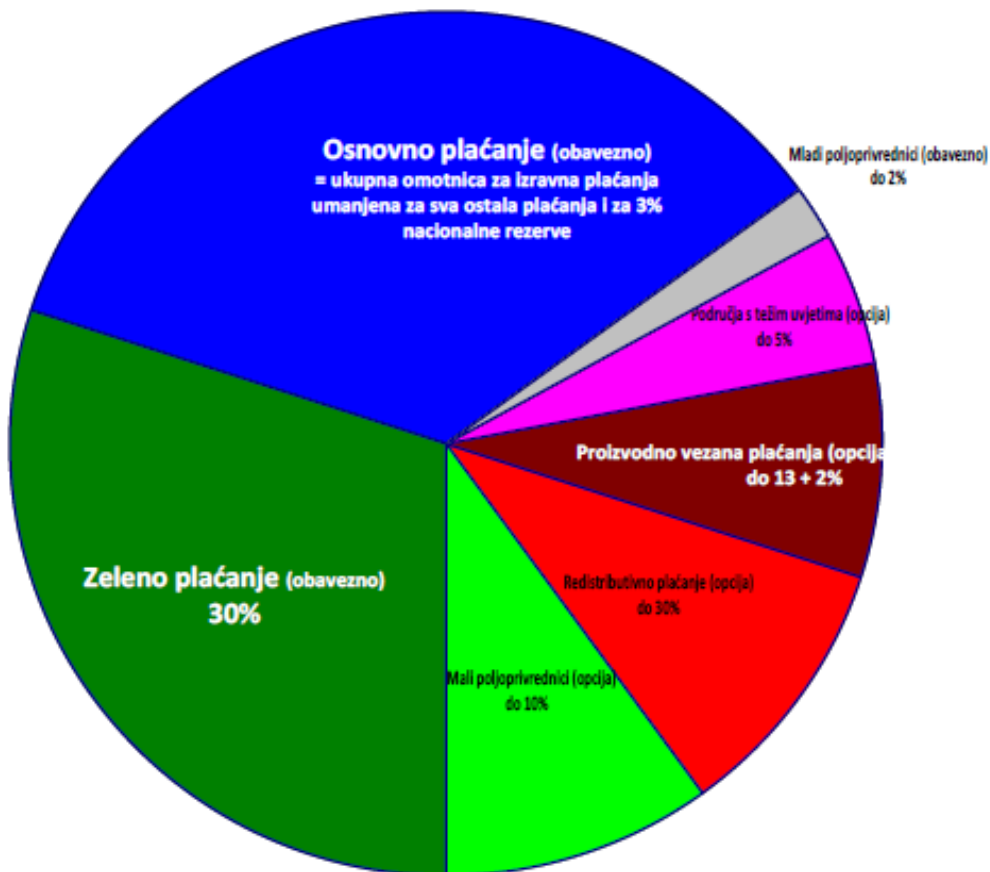
Reformirana Zajednička poljoprivredna politika EU, odnosno njen novi zakonodavni okvir stupit će na snagu 1.1.2015.

U donjoj tablici prikazani su dijelovi **HEME IZRAVNIH PLAĆANJA** prema **Uredbi 1307/2013** o izravnim plaćanjima (uz postotak nacionalne omotnice za pojedini dio). Izravna plaćanja koja može ostvariti aktivni poljoprivrednik sastoje se od **OSNOVNOG PLAĆANJA** (prava na plaćanja vezana uz poljoprivrednu površinu) te ostalih komponenti koje se dodaju na iznos osnovog plaćanja:

DIO IZRAVNIH PLAĆANJA		% NACIONALNE OMOTNICE IZRAVNIH PLAĆANJA (=373.000 EUR godišnje)
OBAVEZNA PRIMJENA		
1	Program osnovnog plaćanja <i>(Basic Payment Scheme, BPS)</i>	Ostatak (od ukupne omotnice) nakon što se oduzmu sheme pod 2-8 (40 - 50%)
2	Poljoprivredne prakse korisne za klimu i okoliš <i>(Greening)</i>	30%
3	Shema za mlade poljoprivrednike	do 2%
4	Nacionalna rezerva	do 3% Programa osnovnog plaćanja
IZBORNA PRIMJENA		
5	Preraspodijeljeno (redistributivno) plaćanje	do 30%
6	Područja s prirodnim ograničenjima	do 5%
7	Dobrovoljna proizvodno vezana potpora	do 13% (+ dodatnih 2% za proteinske kulture)
8	Shema za male poljoprivrednike	do 10%

SIMULACIJA

Grafički prikaz strukture godišnje omotnice za izravna plaćanja

Utvrđivanje hrvatskog modela izravnih plaćanja

Ministarstvo poljoprivrede je početkom 2014. godine osnovalo Radnu skupinu čiji je zadatak bio izraditi prijedlog hrvatskog modela izravnih plaćanja u okviru Reforme Zajedničke poljoprivredne politike 2015. - 2020. Potrebno je istaknuti da na razini EU još uvijek nisu doneseni i objavljeni svi provedbeni dokumenti kojima bi se trebali utvrditi dodatni uvjeti, kriteriji i pravila prilikom izračunavanja vrijednosti pojedinih vrsta plaćanja.

Rok za donošenje pojedinih ključnih odluka u odabiru nacionalnog modela izravnih plaćanja, koje je potrebno prijaviti Europskoj komisiji je 1. kolovoza 2014. godine. Za najveći broj odluka Ministarstvo poljoprivrede je utvrdilo prijedlog rješenja prihvatljivih za Republiku Hrvatsku, međutim pojedina su pitanja ostala otvorena. Krajem travnja i tijekom svibnja provedena je javna rasprava uz aktivno uključivanje svih zainteresiranih korisnika u donošenju konačnih odluka o preostalim otvorenim pitanjima.

Glavne odrednice sustava izravnih plaćanja za razdoblje 2015. - 2020.

1. Izravna plaćanja može ostvariti samo aktivni poljoprivrednik

Poljoprivrednik je fizička ili pravna osoba (ili grupa fizičkih ili pravnih osoba) koja obavlja poljoprivrednu djelatnost:

- a) proizvodi poljoprivredne proizvode,
- b) održava poljoprivredno zemljište u stanju pogodnom za ispašu ili uzgoj,
- c) provodi minimalne aktivnosti na poljoprivrednim površinama koje se prirodno održavaju u stanju pogodnom za ispašu ili uzgoj.

Kad je riječ o minimalnim aktivnostima za održavanje poljoprivrednih površina u stanju pogodnom za pašu ili uzgoj, država članica treba odrediti kriterije koje poljoprivredna gospodarstva moraju ispuniti kako bi se smatralo da ispunjavaju obvezu održavanja poljoprivredne površine u stanju pogodnom za pašu ili uzgoj, te utvrditi koje su to minimalne agrotehničke radnje na površinama "koje se prirodno održavaju u stanju pogodnom za pašu ili obradu" (kao što su košnja barem jednom godišnje ili napasivanje).

2. *Dodjeljivanje prava na plaćanje iz programa osnovnog plaćanja*

Novi program osnovnog plaćanja zamijenit će program jedinstvenih plaćanja utvrđen dosadašnjom Uredbom (EU) br. 73/2009. Država članica može odlučiti zadržati postojeća prava na plaćanja ili dodijeliti nova prava u 2015. godini. Kod nove dodjele prava za osnovno plaćanje, prava se dodjeljuju korisnicima koji za to podnesu zahtjev u 2015. g. a koji su primali izravna plaćanja u 2013. g. (*Pri tom stara prava na plaćanje ostvarena u okviru programa jedinstvenih plaćanja u skladu s Uredbom 73/2009 istječu 31. prosinca 2014. g.*)

Kod nove dodjele prava u 2015. g. ostavljena je mogućnost državama članicama da, osim korisnika koji su primili potporu za 2013. g. osnovna plaćanja mogu od 2015. g. ostvariti i:

- poljoprivrednici koji za 2013. g. nisu primili izravna plaćanja, ali koji su (do datuma utvrđenog od strane države članice) u 2013. uzgajali voće, povrće, merkantilni krumpir, sjemenski krumpir, ukrasno bilje ili vinovu lozu;
- poljoprivrednicima kojima su u 2014. dodijeljena prava na plaćanje iz nacionalne rezerve;
- poljoprivrednicima koji nikada nisu imali prava na plaćanje, ali koji podnesu provjerljive dokaze da su do datuma podnošenja zahtjeva za potporu za 2013. godinu proizvodili, uzgajali ili sadili poljoprivredne proizvode, tj. onim poljoprivrednicima koji mogu pružiti dokaz o aktivnoj proizvodnji na gospodarstvu u 2013. g.

3. *Vrijednost prava na plaćanje i konvergencija*

Država članica treba izračunati (početnu) jediničnu vrijednost prava na plaćanja u 2015. g., kako bi se odredio način provedbe konvergencije (tj. izjednačivanja vrijednosti prava na plaćanja do 2019. godine). Početna jedinična vrijednost prava na plaćanje, ukoliko se dodjeljuju nova prava u 2015. g., može se odrediti na dva načina:

- a) ista vrijednost prava: jedinična vrijednost prava na plaćanje u 2015. izračunava se dijeljenjem postotka nacionalne omotnice izravnih plaćanja za osnovno plaćanje s brojem prava na plaćanje u 2015. g. ili
- b) različita (diferencirana) vrijednost prava: temeljem vrijednosti plaćanja ili vrijednosti prava na plaćanja u 2014. g.

4. *Smanjenje plaćanja velikim korisnicima ili preraspodjela sredstava (plaćanje za prve hektare)*

U smislu preraspodjele sredstava izravnih plaćanja, države članice trebaju primijeniti jedan od dva modela:

- a) smanjiti iznos osnovnog plaćanja za najmanje 5% onim korisnicima čije potpore prelaze 1,14 milijuna kuna, ili
- b) preraspodijeliti sredstava izravne potpore za dodatnu potporu za određeni broj hektara (= redistribucija ili preraspodjela sredstava "za prve hektare") u od 5 do 30 % godišnje nacionalne omotnice za izravna plaćanja.

S obzirom da će Republika Hrvatska u razdoblju 2015. - 2019. g. koristiti do 15% godišnje alokacije sredstava Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (Drugi stup ZPP-a) za mjere koje se financiraju Europskim poljoprivrednim jamstvenim fondom (Prvi stup ZPP-a), u novom programskom razdoblju provodit će se opcija (b) = preraspodjela sredstava, odnosno dodatna potpora za prve hektare. Plaćanje po hektaru može biti bilo koji iznos do 65% nacionalnog prosječnog plaćanja po hektaru, a primjenjuje se kao "paušal", bez obzira na vrijednost prava na plaćanja poljoprivrednih gospodarstava. Ova vrsta plaćanja primjenjuje se na najviše 30 ha, ovisno o odluci države članice.

5. *Prijenos prava na plaćanje*

Prava dodijeljena u okviru osnovnih plaćanja su prenosiva (unutar države članice) sa ili bez zemljišta. Zakupljena prava mogu se prenijeti i bez zemlje. S izuzetkom poklona ili nasljedstva, prava se mogu prenijeti samo "aktivnom poljoprivredniku". Države članice imaju mogućnost primjene zadržke jedne ili više vrsta prijenosa prava, u slučaju kad se prenose bez zemlje, bilo vraćanjem postotka broja prava ili njihove vrijednosti u nacionalnu rezervu.

6. *Okolišno korisne mjere ("zelena plaćanja")*

Poljoprivrednici koji su korisnici osnovnih plaćanja dužni su provoditi tri mjere za "zelena plaćanja" na svim svojim česticama, a ne samo na onima za koje su podnijeli zahtjev za potporu:

- raznolikost (diversifikacija) usjeva,
- održavanje trajnih travnjaka,
- održavanje ekološki značajnih površina na svom gospodarstvu.

Potpورا za ove mjere dodjeljuje se u obliku godišnjeg plaćanja po prihvatljivom hektaru. Pri tom država članica ima dvije opcije: jedinstvena godišnja stopa ili, ukoliko se primjenjuju diferencirane vrijednosti prava na plaćanje, postotak ukupne vrijednosti prava koje poljoprivrednik aktivira za svaku godinu.

- Jednakovrijedne (zamjenske) mjere za "zelena plaćanja"

Država članica može korisnicima omogućiti korištenje ekvivalentnih mjera (jednakovrijednih postupaka), tj. mjera koje uključuju slične prakse koje su u istoj ili većoj mjeri korisne za klimu i okoliš. Te mjere mogu biti:

- a) agro-okolišno-klimatske mjere iz Programa ruralnog razvoja i
- b) nacionalne okolišne sheme certifikacije.

Jednakovrijedni postupci se ne smiju dvostruko financirati što znači da se potpora za agro-okolišno klimatske mjere iz Programa ruralnog razvoja smanjuje za iznos isplaćen za "zelena plaćanja" u okviru izravne potpore.

- Raznolikost usjeva

Ako je obradivo zemljište (zemljište pod poljoprivrednim usjevima ili travnjakom koji nije trajni, tj. zemljište korišteno u plodoredu unatrag pet godina) veličine između 10 i 30 ha, na tom obradivom zemljištu moraju se uzgajati barem dva različita usjeva, s tim da glavni usjev ne smije zauzimati više od 75% tog zemljišta. Ako je obradivo zemljište veće od 30 ha, na njemu moraju biti barem tri usjeva, pri čemu glavni usjev ne smije zauzimati više od 75% tog zemljišta ili dva glavna usjeva zajedno ne smiju zauzimati više od 95% zemljišta. Poljoprivrednici koji obrađuju ≤ 9 ha nisu, dakle, obvezni provoditi mjeru raznolikosti usjeva.

7. *Shema za mlade poljoprivrednike*

Plaćanje za mlade poljoprivrednike, koje je obavezno za države članice, predviđeno je kako bi se potaknula generacijska obnova u sektoru poljoprivrede. Ovo plaćanje pomaže mladim poljoprivrednicima u početnoj fazi osnivanja vlastitog poljoprivrednog gospodarstva, osiguravajući dodatno plaćanje na postojeće osnovno plaćanje. Za ovu shemu, države članice moraju dodijeliti do 2% svoje nacionalne omotnice. Ova vrsta plaćanja dodjeljuje se mladim poljoprivrednicima u razdoblju od najviše 5 godina.

"Mladi poljoprivrednik" je fizička osoba koja nije starija od 40 godina u godini u kojoj prvi puta podnosi svoj zahtjev za plaćanjem i koja po prvi put osniva poljoprivredno gospodarstvo kao nositelj (upravitelj), ili je već osnovala poljoprivredno gospodarstvo unatrag pet godina prije podnošenja prvog zahtjeva za osnovnim plaćanjem. Uz navedene kriterije moguće je definirati dodatne kriterije prihvatljivosti za mlade poljoprivrednike kao što su odgovarajuće obrazovne kvalifikacije.

Iznos plaćanja za mlade poljoprivrednike izračunava se svake godine primjenom jedne od nekoliko ponuđenih metoda: množenjem brojem prava koja je poljoprivrednik aktivirao s 25% prosječne vrijednosti prava koje posjeduje ili s 25% iznosa koji se dobije dijeljenjem fiksnog postotka nacionalne omotnice za 2019. g. s brojem svih prihvatljivih hektara u 2015. godini. Potrebno je odrediti gornji broj prava na plaćane ili prihvatljive hektare koji može iznositi od 25 do 90.

8. *Proizvodno vezana potpora (izborna mjera)*

Države članice mogu dodijeliti proizvodno vezanu potporu poljoprivrednim gospodarstvima i to za slijedeće sektore proizvodnje: žitarice, uljarice, proteinske usjeve, mahunasto povrće u zrnu, lan, konoplju, rižu, orašasto voće, krumpir za proizvodnju škroba, mlijeko i mliječne proizvode, sjeme, ovčje i kozje meso, govede i teleće meso, maslinovo ulje, dudov svilac, sušenu krmu, hmelj, šećernu repu, šećernu trsku i cikoriju, voće i povrće i kulture kratkih ophodnji.

Proizvodno vezana potpora može se dodijeliti samo onim sektorima ili onim regijama države članice u kojima se posebne vrste poljoprivrednih djelatnosti ili posebni poljoprivredni sektori koji su osobito važni iz gospodarskih, socijalnih ili okolišnih razloga suočavaju s određenim poteškoćama. Proizvodno vezana potpora može se dodijeliti samo u mjeri potrebnoj da se održi trenutna razina proizvodnje u dotičnim sektorima ili regijama.

Kako bi financirale proizvodno vezanu potporu, države članice mogu odlučiti iskoristiti do 13% svoje godišnje omotnice izravnih plaćanja ukoliko su barem jednu godinu u razdoblju 2010. - 2014 imale više od 5% omotnice za izravna plaćanja dodijeljeno proizvodno vezanim potporama (premije u stočarstvu) i specifičnim plaćanjima. Isto tako, mogu iskoristi dodatnih 2% za potporu proizvodnji proteinskih usjeva. Proizvodno vezana potpora dodjeljuje se u obliku godišnjeg plaćanja prema utvrđenim količinskim ograničenjima, te se temelji na fiksnim površinama i prinosima ili fiksnom broju životinja.

9. *Shema za mala poljoprivredna gospodarstva (izborna mjera)*

Države članice mogu uspostaviti shemu plaćanja za "mala poljoprivredna gospodarstva" koja imaju prava na plaćanja u 2015. g. Pri tom gospodarstva imaju mogućnost odabira žele li sudjelovati u ovoj shemi ili u osnovnom plaćanju. Plaćanja u okviru sheme za mala poljoprivredna gospodarstva zamjenjuju sva ostala plaćanja koja bi im se inače dodijelila. Poljoprivredna gospodarstva koja sudjeluju u programu za mala poljoprivredna gospodarstva izuzeta su od obveza "zelenih mjera" i nisu uključena u uzorak za provjeru višestruke sukladnosti. Ukupan godišnji iznos za mala poljoprivredna gospodarstva ne smije biti manji od 200 niti veći od 1.250 eura.

10. *Plaćanje za područja s prirodnim ograničenjima (izborna mjera)*

Države članice mogu dodijeliti dodatno plaćanje poljoprivrednim gospodarstvima koji imaju pravo na osnovna plaćanja, a čija se poljoprivredna gospodarstva u potpunosti ili djelomično nalaze na područjima s prirodnim ograničenjima koja utvrđuju države članice. Kako bi financirale plaćanje za površine s prirodnim ograničenjima, države članice mogu odlučiti koristiti do 5% svoje godišnje omotnice. Plaćanje za površine s prirodnim ograničenjima dodjeljuje se na godišnjoj osnovi po prihvatljivom hektaru.

Model izravnih plaćanja iz prezentacije Ministarstva poljoprivrede

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, Reforma ZZP 2015. - 2020., prezentacija od 25. travnja 2014.

	Mjera	% nacionalne omotnice
OBVEZNA PRIMJENA		
1.	OSNOVNO PLAĆANJE (do 3% nacionalne omotnice u OP)	Ostatak (nakon oduzimanja od ukupne omotnice iznosa utvrđenih za pojedine mjere) cca 40 – 50%
2.	Prakse korisne za okoliš – „zeleno plaćanje”	30%
3.	Mladi poljoprivrednici	do 2%
IZBORNA PRIMJENA		
4.	Proizvodno vezana potpora	do 15% (u tome 2% za proteinske kulture)
5.	Mali poljoprivrednici_pojednostavljena shema	do 10%
6.	Područja s prirodnim ograničenjima	do 5%

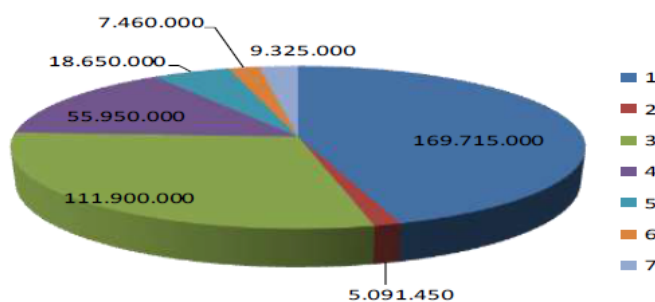
Specifičnosti za Hrvatsku

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, Reforma ZZP 2015. - 2020., prezentacija od 25. travnja 2014.

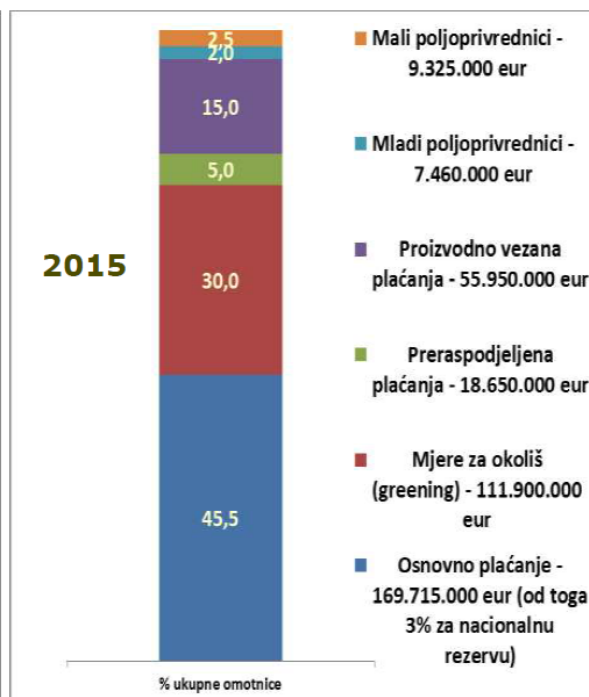
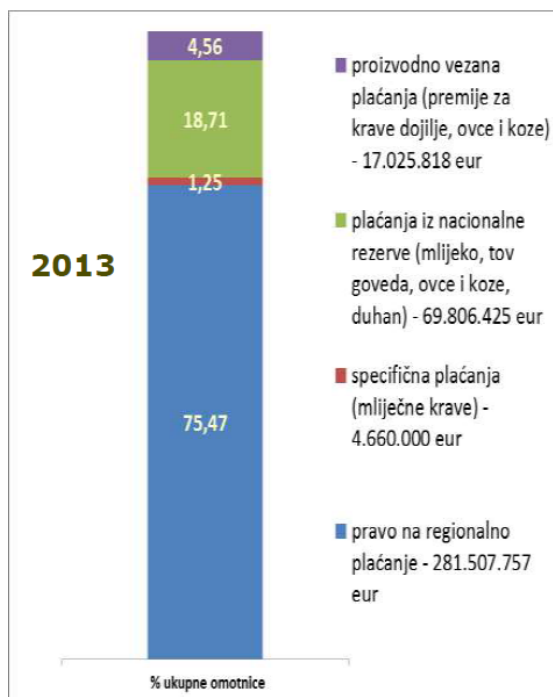
1.	Postupno uvođenje financiranja izravnih plaćanja iz EU izvora (fond EAGF)	100% tek u 2022. godini
2.	Nadopлата iz državnog proračuna do ukupne omotnice IP (do 100%)	razlika između EU financiranja i ukupne nacionalne omotnice za IP
3.	Financiranje dijela nadoplate sredstvima EAFRD (mjera Programa ruralnog razvoja)	13% omotnice RR za 2015. i 6,6% omotnice RR za 2016.g
4.	Nacionalna rezerva za razminirano zemljište	omotnica max 9,6 milijuna €

Simulacija: Raspodjela godišnje omotnice za izravna plaćanja

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, Reforma ZZZP 2015. - 2020., preznacija od 25. travnja 2014.

	DIO IZRAVNIH PLAĆANJA	% ukupne omotnice	EUR	Kn
1	Osnovno plaćanje (OP)	45,5	169.715.000	1.289.834.000
2	Nacionalna rezerva u osnovnom plaćanju	3% OP	5.091.450	38.695.020
3	Mjere za okoliš (greening)	30	111.900.000	850.440.000
4	Proizvodno vezana plaćanja	15	55.950.000	425.220.000
5	Preraspodjeljena plaćanja	5	18.650.000	141.740.000
6	Mali poljoprivrednici	2,5	9.325.000	70.870.000
7	Mladi poljoprivrednici	2	7.460.000	56.696.000

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, Reforma ZZZP 2015. - 2020., preznacija od 25. travnja 2014.

PROSJEČNI IZNOS PLACANJA 2015. (primjer)

---

1. Proizvodno nevezana plaćanja

- Osnovno plaćanje: 1400 kn/ha
- Zeleno plaćanje: 420 kn/ha
- Plaćanje za prve hektare: 350 kn/ha

□ Ukupno: 2170 kn/ha

□ Mladi 350 kn/ha

2520 kn/ha +

2. Proizvodno vezana plaćanja

Stočarstvo	Krave dojlje	1520 kn	(za 50.000 grla)
	Mliječne krave	500 kn	(za 90.000 grla)
	Ovce i koze	150 kn + 70	(za 70.000 grla)
	Tov junadi	500 kn	(za 90.000 grla)

+ biljna proizvodnja (voće i povrće, masline, industrijsko bilje)

Izvor: Ministarstvo poljoprivrede, Reforma ZZZP 2015. - 2020., prezentacija od 25. travnja 2014.

EUROPSKA KOMISIJA

DOPIS

Bruxelles, 25. listopada 2013.

Reforma zajedničke poljoprivredne politike (ZPP) - pojašnjenje glavnih elemenata

Komisija, Vijeće i Europski parlament (EP) postigli su politički sporazum o reformi zajedničke poljoprivredne politike, koji podliježe formalnom odobrenju Vijeća i EP-a kao Sporazum nakon prvog čitanja. Većina elemenata dogovorena je tijekom trijaloga 26. lipnja, a preostala otvorena pitanja (povezana s višegodišnjim financijskim okvirom) riješena su 24. rujna. Na temelju prijedloga Komisije od listopada 2011. (vidi [IP/11/1181](#) i [MEMO/11/685](#)), ovaj se sporazum odnosi na četiri osnovne uredbe Europskog parlamenta i Vijeća o zajedničkoj poljoprivrednoj politici: i) o izravnim plaćanjima, ii) o jedinstvenoj Zajedničkoj organizaciji tržišta (ZOT), iii) o ruralnom razvoju i iv) o Horizontalnoj uredbi za financiranje, upravljanje i nadzor nad ZPP-om. Komisija sada priprema odgovarajuće delegirane i provedbene akte kako bi nova pravila stupila na snagu sljedeće godine ili od siječnja 2015. za većinu novih načina izravnog plaćanja. Raspravlja se i o odvojenim „pravilima prijelaza” koje bi Vijeće i Europski parlament trebali odobriti prije završetka godine.

Glavni elementi političkog sporazuma mogu se sažeti kako slijedi:

1. Izravna plaćanja

Radi postizanja pravednije raspodjele potpore, u okviru sustava ZPP-a za izravna plaćanja više se neće provoditi dodjela sredstava po državi članici - i po poljoprivredniku u državi članici – na temelju povijesnih referenca. Tom će se promjenom uvesti jasna i realna konvergencija plaćanja ne samo među državama članicama, već i unutar država članica. Nadalje, uvođenje plaćanja za ozelenjivanje (*Greening Payment*), pri kojem je 30 % raspoloživih sredstava iz nacionalne omotnice povezano s određenim održivim poljoprivrednim praksama, znači da će važan udio potpora u budućnosti biti povezan s nagrađivanjem poljoprivrednika za pružanje ekoloških javnih dobara. Sva će plaćanja i dalje podlijegati određenim pravilima zaštite okoliša i drugim pravilima [vidi „višestruku sukladnost” pod točkom 4. „Horizontalna uredba”].

Program osnovnih plaćanja (POP): države članice namijenit će do 70 % svojih izravnih plaćanja iz nacionalne omotnice novom Programu osnovnih plaćanja, umanjениh za iznose za dodatna plaćanja (dodatak mladim poljoprivrednicima i za druge opcije, kao što su dodaci za nedovoljno razvijena područja, preraspodjela plaćanja) i „vezana plaćanja”. Za predmetnih 12 država članica krajnji datum za izradu jednostavnog, paušalnog **Programa jednokratnih isplata po površini (PJIP)** produžit će se do 2020.

Vanjska konvergencija: nacionalne omotnice za izravna plaćanja za svaku državu članicu postupno će se prilagođavati kako bi se smanjio veliki jaz među državama članicama u pogledu prosječnog plaćanja po hektaru. To znači da će one države članice u kojima je prosječno plaćanje (u eurima po hektaru) trenutačno ispod 90 % prosjeka za EU, osjetiti postepeno povećanje svoje omotnice (za jednu trećinu razlike između njihove trenutačne stope i 90 % prosjeka EU-a). Štoviše, postoji jamstvo da će svaka država članica postići minimalnu razinu do 2019. Iznosi raspoloživi za ostale države članice koje primaju iznadprosječne iznose rasporedit će se u skladu s time.

Unutarnja konvergencija: države članice koje trenutačno provode dodjelu na temelju povijesnih referenci moraju prijeći na sličnije načine osnovnog plaćanja po hektaru. Mogu birati između različitih mogućnosti: mogu preuzeti nacionalni ili regionalni pristup (na temelju upravnih ili poljoprivrednih kriterija), postići regionalnu/nacionalnu stopu do 2019. godine ili osigurati da ona poljoprivredna gospodarstva koja primaju manje od 90 % regionalne/nacionalne prosječne stope postupno počnu

dobivati više (do jedne trećine razlike između njihove trenutačne stope i 90 % nacionalnog/regionalnog prosjeka) – s dodatnim jamstvom da svako pravo na plaćanje dostigne minimalnu vrijednost od 60 % nacionalnog/regionalnog prosjeka do 2019. godine (osim ako države članice odluče ograničiti smanjenje vrijednosti prava). Iznosi raspoloživi poljoprivrednicima koji primaju više od regionalnog/nacionalnog prosjeka bit će proporcionalno prilagođeni, uz mogućnost da države članice ograniče svoje „gubitke” na 30 %.

Države članice imaju pravo na korištenje **preraspodjele plaćanje za prvih nekoliko hektara**, pri čemu mogu uzeti do 30 % nacionalne omotnice i preraspodijeliti taj iznos poljoprivrednicima na njihovih prvih 30 hektara (ili ovisno o prosječnoj veličini poljoprivrednih zemljišta u državi članici, ako su veća od 30 hektara). Time će postići značajan učinak preraspodjele. Postoji i mogućnost primjene maksimalnih plaćanja po hektaru

Smanjivanje plaćanja za velika gospodarstva: postignut je dogovor o obveznom smanjivanju plaćanja za pojedinačna gospodarstva iznad 150 000 eura („postupno smanjivanje”). U praksi to znači da će se iznos potpore koji primi pojedinačno gospodarstvo kao osnovno plaćanje smanjiti za najmanje 5 % za iznose iznad 150 000 eura. Kako bi se uzelo u obzir zapošljavanje, troškovi plaća mogu se odbiti prije izračuna. To smanjivanje nije potrebno primjenjivati na države članice koje primjenjuju „preraspodjelu plaćanja” prema čemu se najmanje 5 % njihove nacionalne omotnice preraspodjeljuje na prve hektare svih gospodarstava. Napomena: Sredstva „uštedena” ovim mehanizmom ostaju u toj državi članici/regiji i prenose se u odgovarajuću omotnicu za ruralni razvoj te se mogu koristiti bez ikakvih zahtjeva sufinanciranja. Države članice imaju mogućnost ograničiti iznose koje pojedinačni poljoprivrednik može primiti na 300 000 eura, uzimajući pri tome u obzir troškove plaća.

Mladi poljoprivrednici: kako bi se potaknula generacijska obnova, Osnovna plaćanja dodijeljena novim mladim poljoprivrednicima (do dobi od 40 godina) moraju se nadopunjavati dodatnim plaćanjem koje je dostupno najviše 5 godina (povezano s prvom uspostavom gospodarstva). Financiranje će biti provedeno do 2 % nacionalne omotnice i bit će obavezno za sve države članice. Ova je dodatna mjera na raspolaganju mladim poljoprivrednicima prema programima ruralnog razvoja.

Program za male poljoprivrednike: po izboru države članice, poljoprivrednik koji zatraži potporu može sudjelovati u Programu za male poljoprivrednike i dobiti fiksnu godišnju potporu od države članice uobičajeno u iznosu između 500 i 1 250 eura, neovisno o veličini poljoprivrednog gospodarstva. Države članice mogu birati različite metode izračuna godišnjeg plaćanja, uključujući i opciju pri kojoj poljoprivrednici primaju iznos koji i inače primaju. To predstavlja značajno pojednostavljivanje za poljoprivrednike i za nacionalne uprave. Sudionici neće podlijevati kontrolama i sankcijama višestruke sukladnosti te će biti izuzeti iz mjera ozelenjivanja. (Procjena učinka pokazala je da oko jedna trećine svih poljoprivrednih gospodarstava koja se prijavljuju za potporu u okviru ZPP-a imaju 3 ili manje hektara - ali to iznosi samo 3 % sveukupnog poljoprivrednog zemljišta u 27 država EU). Ukupan trošak Programa za male poljoprivrednike ne smije premašivati 10 % nacionalne omotnice, osim kada države članice odluče osigurati da mali poljoprivrednici primaju potporu koji bi dobivali da nisu uključeni u program. Također postoji i financiranje ruralnog razvoja za savjetovanje malih poljoprivrednika za gospodarski razvoj i restrukturiranje bespovratnih sredstava za regije s mnogo malih poljoprivrednih gospodarstava.

Dobrovoljna proizvodno vezana potpora: u cilju održavanja trenutačnih razina proizvodnje u sektorima i regijama u kojima se posebne vrste poljoprivrede i sektori suočavaju s poteškoćama i koji su važni iz gospodarskih i/ili društvenih i/ili ekoloških razloga, države članice imat će mogućnost pružanja ograničene količine „vezanih” plaćanja, odnosno plaćanja povezanih s određenim proizvodom. To će biti ograničeno na do 8 % nacionalne omotnice ili do 13 % ako je trenutačna razina vezanih potpora u državi članici viša od 5 %. Komisija ima dovoljno fleksibilnosti za odobravanje više razine u opravdanim situacijama. Osim toga, postoji mogućnost pružanja dodatnog iznosa (do 2 %) „vezane” potpore za proteinske usjeve.

Područja s prirodnim ograničenjima (PPO)/Nedovoljno razvijena područja (NRP): države članice (ili regije) mogu odobriti dodatna plaćanja za područja s prirodnim ograničenjima (kako je navedeno u pravilima o ruralnom razvoju) do 5 % nacionalne omotnice. Navedena opcija nije obavezna i ne utječe na opcije za PPO/NRP dostupne u okviru ruralnog razvoja.

Ozelenjivanje: osim Programa osnovnih plaćanja/PJIP-a, svako će gospodarstvo primiti i isplatu po hektaru prijavljenu u svrhu osnovnog plaćanja za poštivanje određenih poljoprivrednih praksi koje pogoduju klimi i okolišu. Za ta će plaćanja države članice koristiti 30 % nacionalne omotnice. Ova je aktivnost obavezna i nepoštivanje uvjeta Ozelenjivanja povlači za sobom smanjivanja i kazne koje u nekim slučajevima premašuju iznose plaćanja za Ozelenjivanje. U 1. i 2. godini kazne za ozelenjivanje ne smiju prelaziti 0 %, u 3. godini 20 %, a u 4. godini najveća moguća kazna koja se primjenjuje bit će 25 %. Naravno, zelena doplata („green payment“) dodjeljivat će se samo onim područjima koja ispunjavaju uvjete (npr. ispunjavaju uvjete za POP ili PJIP, poštuju obvezu ozelenjivanja).

Smatra se da područja s ekološkom proizvodnjom, koja je sustav proizvodnje s potvrđenim ekološkim pogodnostima, ispunjavaju uvjete za dobivanje plaćanja za ozelenjivanje bez dodatnih zahtjeva.

Ti osnovne predviđene prakse su sljedeće:

- održavanje **trajnih travnjaka** i
- **diversifikacija usjeva** (poljoprivrednik mora uzgajati najmanje dvije vrste usjeva ako posjeduje obradivu površinu veću od 10 hektara i barem 3 vrste usjeva ako posjeduje obradivu površinu veću od 30 hektara. Glavni usjev može pokrivati najviše 75 % obradive zemlje, a dva glavna usjeva najviše 95 % obradive zemlje);
- **osiguravanje „površina namijenjenih ekološkoj obradi“ od barem 5 % obradive površine** za većinu poljoprivrednih gospodarstava obradive površine veće od 15 hektara - tj. rubovi polja, živice, drveće, neobrađena zemlja, tipični oblici krajolika, biotopi, zaštićene površine, šumovita područja. Taj se iznos može **povećati na 7 %** nakon izvješća Komisije za 2017. godinu i ovisno o zakonodavnom prijedlogu.

Mjere jednakovrijedne ozelenjivanju: kako bi se izbjeglo kažnjavanje onih koji se već bave zaštitom okoliša i održivosti, dogovorom se predviđa sustav „Mjera jednakovrijednih ozelenjivanju“, u kojem primjena već uspostavljenih praksi zaštite okoliša zamjenjuje te osnovne zahtjeve. Na primjer, programi zaštite okoliša u poljoprivredi mogu uključiti prakse koje se smatraju jednakovrijednima. Nova uredba sadrži popis takvih jednakovrijednih praksi. Kako bi se izbjeglo „dvostruko financiranje“ takvih mjera (i općenito programa zaštite okoliša u poljoprivredi) pri plaćanju kroz programe ruralnog razvoja moraju se uzeti u obzir osnovni preduvjeti za ozelenjivanje [vidi odjeljak naveden u nastavku koji se odnosi na ruralni razvoj].

Financijska disciplina: neovisno o posebnoj odluci za proračunsku godinu 2014., dogovoreno je da se u primjeni svake buduće mjere financijske discipline smanjenja godišnjih izravnih plaćanja (tj. ako su procijenjena plaćanja veća od ukupnog proračuna za 1. stup) treba primijeniti prag od 2 000 eura. Drugim riječima, smanjenje se NE bi smjelo primjenjivati na prvih 2 000 eura za svako izravno plaćanje poljoprivrednicima. Ta će sredstva poslužiti i za punjenje zaliha za slučaj krize na tržištu, ako to bude potrebno [vidi horizontalu uredbu].

Prijenos sredstava između stupova: države članice imat će mogućnosti prijenosa do 15 % iznosa nacionalne omotnice za izravna plaćanja (1. stup) u svoju omotnicu za ruralni razvoj. Ti se iznosi neće morati sufinancirati. Također, države članice imat će mogućnost prijenosa najviše 15 % svoje nacionalne omotnice za ruralni razvoj na omotnicu za izravna plaćanja, ili do 25 % za 12 država članica koje dobivaju manje od 90 % EU prosjeka za izravna plaćanja.

„Aktivni poljoprivrednici“: kako bi se riješio problem zakonskih propusta koji omogućuju ograničenom broju tvrtki potraživanje izravnih plaćanja čak iako njihova primarna poslovna aktivnost nije poljoprivreda, reformom će se postrožiti pravila koja se odnose na aktivne poljoprivrednike. Novi negativni popis profesionalnih poslovnih aktivnosti koje trebaju biti isključene iz primanja izravnih plaćanja (koji obuhvaća zračne luke, željeznice, vodovode, usluge nekretnina i stalnih sportskih i rekreativnih površina) bit će obavezan za države članice, osim ako pojedinačna poduzeća ne uspiju dokazati da se zaista bave poljoprivrednom aktivnošću. Države članice moći će proširiti negativnu listu i uključiti nove poslovne aktivnosti.

Prihvatljivi hektari - Pravilima se predviđa postavljanje 2015. godine kao nove referentne godine za davanje prava na dodjelu prava na isplatu, ali postojat će i veza za korisnike u sustavu izravnih plaćanja u 2013., kako bi se izbjegla nagađanja. Države članice koje primijete veliko povećanje u prijavljenim prihvatljivim površinama mogu ograničiti broj prava na isplatu koja će se dodijeliti za godinu 2015.

Mehanizmi upravljanja tržištem

Budući da se kvote za mlijeko ukidaju 2015. godine, reformom se predviđa i **ukidanje kvota za šećer** 30. rujna 2017., čime se potvrđuju naznake reforme iz 2005. godine o ukidanju kvota za šećer uz osiguranje dodatnog vremena za prilagođavanje sektora na novu situaciju. Time će se osigurati poboljšana konkurentnost EU proizvođača na domaćem i stranom tržištu (budući da je izvoz EU ograničen pravilima WTO-a i kvotama). Time će se također osigurati dugogodišnja budućnost ovog sektora. Obilna opskrba tržišta EU po razumnim cijenama bit će od koristi svim potrošačima šećera. Kako bi se osigurala dodatna sigurnost, standardne će odredbe za sporazume između prerađivača i uzgajivača ostati iste. Za razdoblje nakon kvota, bijeli će šećer i dalje biti dio opcije za privatnu potporu pri skladištenju. Većina zemalja u razvoju i dalje će imati neograničeni pristup tržištu EU bez plaćanja nameta.

U smislu **proizvodnje vina**, sporazum poštuje odluku o reformi o vinogradarstvu iz 2006. godine kojom se okončava sustav prava na uzgoj određenih vinskih sorti do kraja 2015. godine, uz uvođenje sustava dozvola za uzgoj novih vinskih sorti od 2016. - prema preporukama Skupine na visokoj razini o sustavu prava sadnje vinskih sorti od prošlog prosinca (vidi [IP/13/1378](#)) – s rastom ograničenim na 1 % godišnje.

Drugim se promjenama pravila jedinstvene Zajedničke organizacije tržišta (ZOT) nastoji poboljšati usmjerenost poljoprivrede u EU na tržište u svjetlu pojačane tržišne utakmice na svjetskim tržištima, uz pružanje učinkovite sigurnosne mreže za poljoprivrednike u kontekstu vanjskih nesigurnosti (zajedno s izravnim plaćanjima i opcijama za upravljanje rizikom u ruralnom razvoju). Postojeći su sustavi **javnih intervencija i potpore za privatno skladištenje** obnovljeni i učinkovitije odgovaraju na postojeće potrebe, što je slučaj npr. tehničkih prilagodbi za govedinu i mliječne proizvode. Za **mliječne proizvode** te promjene – razdoblje za kupovinu produženo je za 1 mjesec, automatsko raspisivanje natječaja za maslac i obrano mlijeko u prahu (SMP) iznad gornje granice, povećanje gornje granice za maslac na 50 000 tona i moguće privatno skladištenje obranog mlijeka u prahu (OMP) i nekih sireva s oznakom kvalitete izvornosti i oznakom zemljopisnog podrijetla - dolaze uz „mliječni paket” iz 2012. godine, koji je uključen u Uredbu i jačanje pregovaračke moći poljoprivrednika.

Osim toga, **za sve su sektore uvedene nove zaštitne odredbe** kako bi Komisija mogla poduzeti hitne mjere odgovora na **opće poremećaje tržišta** - kao što su mjere poduzete tijekom krize s bakterijom e-coli od svibnja do srpnja 2011. Te će se mjere financirati iz sredstava za **Krizne rezerve** koja se financiraju godišnjim smanjenjem izravnih plaćanja. Sredstva koja se ne koriste za krizne mjere poljoprivrednicima će biti vraćena tijekom sljedeće godine. U slučaju ozbiljne neravnoteže na tržištu, Komisija također može odobriti proizvođačkim organizacijama ili međustrukovnim organizacijama, uz poštivanje određenih mjere zaštite, poduzimanje određenih privremenih zajedničkih mjera (npr. izlazak s tržišta ili skladištenje kod privatnih subjekata) kako bi se stabilizirao sektor.

Produžuju se programi uvođenja **voća i mlijeka u školsku prehranu** i proračun za program uvođenja voća u škole povećan je sa 90 na 150 milijuna eura godišnje.

U cilju poboljšanja pregovaračke pozicije poljoprivrednika u lancu prehrane, Komisija pokušava postići bolju organizaciju sektora, uz nekoliko ograničenih odstupanja od zakona EU o tržišnom natjecanju. Pravila koja se odnose na priznavanje **proizvođačkih organizacija** (PO-a) i **međugranskih organizacija** sada pokrivaju sve sektore - s daljnjim mogućnostima za uspostavu takvih organizacija koje su sada prebačene u sustav financiranja ruralnog razvoja (vidi u nastavku). Nadalje, mogućnost da poljoprivrednici kolektivno pregovaraju prilikom ugovaranja opskrbe maslinovim uljem, govedinom, žitaricama i nekim vrstama usjeva predviđa se u skladu s određenim uvjetima i zaštitnim mjerama. Komisija će osigurati smjernice za potencijalna pitanja u pogledu zakona o tržišnom natjecanju. Proizvođači šunke, obuhvaćeni oznakom zaštićenog zemljopisnog podrijetla ili oznakom kvalitete izvornosti mogu pod određenim uvjetima regulirati opskrbu proizvoda na tržištu.

U cilju pojednostavljenja i tržišne orijentacije ukinuti su neki manji ili neiskorišteni programi (potpore za korištenje obranog mlijeka i obranog mlijeka u prahu u hrani za životinje i kazein, vezana potpora za uzgoj dudovog svilca!)

Izvor. Dopis Europske Komisije od 25. listopada 2013. godine. , http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-13-937_hr.htm

Temeljem članka 30. točka 13. Statuta Osječko-baranjske županije ("Županijski glasnik" broj 2/95., 2/97., 3/99., 3/01., 8/01., 9/03., 13/05., 2/06., 5/09., 16/09. i 2/13.) Skupština Osječko-baranjske županije donijela je na ___ sjednici _____ 2014. godine

Z A K L J U Č A K

povodom razmatranja Informacije o Reformi Zajedničke poljoprivredne politike 2015. - 2020. - Izravna plaćanja

I.

Skupština prihvaća Informaciju o Reformi Zajedničke poljoprivredne politike 2015. - 2020. - Izravna plaćanja pripremljenu u Upravnom odjelu za poljoprivredu i ruralni razvoj.

II.

Razmatrajući Informaciju o Reformi Zajedničke poljoprivredne politike 2015. - 2020. - Izravna plaćanja, Skupština Županije zaključuje da zbog nedovoljno kvalitetnog odabira modela izravnih plaćanja, predloženi model Ministarstva poljoprivrede neće osigurati razvoj hrvatske poljoprivrede i očuvanje hrvatskog sela

Skupština ukazuje da se iz predloženog modela izravnih plaćanja ne može utvrditi ciljana skupina poljoprivrednih gospodarstava (poljoprivredna gospodarstva: po veličini posjeda, po starosnoj dobi, obrazovanju) koju Vlada Republike Hrvatske i Ministarstvo poljoprivrede prepoznaje kao nositelje razvoja poljoprivredne proizvodnje u svim sektorima.

III.

Skupština traži radi boljeg informiranja javnosti o ovoj važnoj reformi za hrvatskog poljoprivrednika da se objave svi zaključci Radne skupine koje je osnovalo Ministarstvo poljoprivrede za izradu prijedloga hrvatskog modela izravnih plaćanja u okviru reforme Zajedničke poljoprivredne politike, kao i mišljenja stručnih i znanstvenih institucija, na temelju kojih je Ministarstvo poljoprivrede predložilo model.

Skupština također ukazuje na potrebu da se preispita predloženi model i pripremi novi model izravnih plaćanja, koji će uvažiti interese obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava, s posebnom preporukom da se plaćanje za prve hektare poveća na plaćanje do 30 hektara, a što je u skladu s preporukama danim u Reformi Zajedničke poljoprivredne politike.

IV.

Skupština Županije konstatira da su izravna plaćanja važan segment postizanja prvog cilja Zajedničke poljoprivredne politike, odnosno povećanju konkurentnosti poljoprivrede, da moraju biti isplaćena u punom iznosu nositeljima poljoprivredne proizvodnje, te ukazuje na važnost organizacije i uspostave tržišta poljoprivrednih proizvoda, te njegove zaštite kao najvažnijeg segmenta ekonomskih i agrarnih politika koji osiguravaju održivi razvoj i stvaraju nova radna mjesta u sektoru poljoprivrede i prehrambene industrije.

V.

Skupština Županije ukazuje na potrebu žurne dostave ovog Zaključka Vladi Republike Hrvatske i Ministarstvu poljoprivrede radi izrade novog modela izravnih plaćanja u cilju očuvanja i zaštite obiteljskih poljoprivrednih gospodarstava kao nositelja poljoprivredne proizvodnje i očuvanja ruralnog prostora.

VI.

Ovaj Zaključak bit će objavljen u "Županijskom glasniku".

Klasa:
Urbroj:

Predsjednik
Antun Kapraljević